

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-05-26

SBN 2023-06-20

Dnr: SBF-2023-01149

Per Osvalds / Marie Rörstad / Carl-Johan Schultze

Telefon: 031-368 18 25

E-post:

fornamn.efternamn@stadsbyggnad.goteborg.se

Svar på remiss från exploateringsförvaltningen avseende genomförandebeslut för Kvarnberget

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Tjänsteutlåtandet översänds till exploateringsförvaltningen som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Genomförandebeslut för återställning av Kvarnberget efter västlänkens byggnation togs upp i Exploateringsnämnden, 2023-03-27. Ärendet återremitterades efter yrkande av C, M, D, SD, S, V, MP med instämmande av KD. Svar på yrkandet begärdes ske i samråd med stadsbyggnadsnämnden. Exploateringsförvaltningen har nu tagit fram ett svar och skickat detta till stadsbyggnadsförvaltningen för remiss inför beslut i Exploateringsnämnden. Exploateringsförvaltningens svar har behandlats inom huvudprogrammet för Centralenområdet.

Exploateringsförvaltningen redogör i sitt svar för bakgrund och förslag till fortsatt arbete gällande genomförandet av återställningen av Kvarnberget. Förslaget till placering av gata har tagits fram genom en längre förvaltningsövergripande process, med workshops och skissarbete, där olika alternativ har testats, och där även möjligheter till bebyggelse på Västlänkens tak studerats. Förslaget till placering av gata är tänkt att medverka till att ge de bästa möjligheterna för framtida stadsutveckling. En lösning finns beskriven i strukturskiss till stadsutvecklingsprogrammet för Centralenområdet där en ny version 3.0 finns klar inom kort.

Exploateringsförvaltningen betonar att berörda förvaltningar, främst Exploateringsförvaltningen och Stadsbyggnadsförvaltningen, har för avsikt att fortsätta det stadsutvecklande arbetet för området genom en planprocess där framtida exploateringsmöjligheter och samtlig allmänplats mark prövas. Dock kan inte återställningen av gatan efter byggandet av tunneln för västlänken invänta en färdig detaljplan.

Stadsbyggnadsförvaltningen stödjer remissförslaget och lämnar det, tillsammans med tjänsteutlåtande, till Exploateringsförvaltningen för nämndbeslut.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Att lägga gatan på den ur flera synpunkter bästa placeringen för att möjliggöra för framtida stadsutveckling och detaljplanering på bästa sätt, ses som positivt. Alternativet är att återställa till tidigare läge, med en fyrfältig genomfartsgata innehållande två körfält för bil och två för kollektivtrafik, för att sedan flytta den när detaljplanen är klar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Att avvakta med återställningen efter Västlänken till dess en ny detaljplan är framtagen bedömer stadsbyggnadsförvaltningen inte är lämpligt ur en social dimension. Att avvakta med återställandet av gatan i dess nya placering skulle i stället innebära att området under en lång tid fortsätter vara en stor impedimentyta bakom ett plank i ett av stadens mest centrala lägen, och en otrygg miljö, med en tillfällig gata, vilket inte kan ses som positivt utifrån ett barn-, mångfalds- och jämställdhetsperspektiv.

Att bygga ut gatan enligt förslaget skulle i stället utgöra ett första steg i stadsutvecklingen för området samt påbörja en process för att skapa kvaliteter och knyta staden närmare vattnet. Byggnationen av gatan frigör dessutom stora ytor som kan få en platsskapande, tillfällig användning i väntan på den framtida stadsutvecklingen i området.

Bilagor

1. Exploateringsförvaltningens svar på yrkande i exploateringsnämnden med avseende på genomförandebeslut för Kvarnberget med diarienummer EXF-2023-00244
2. Återställandet av Kvarnberget, yrkande angående ärende 15, genomförandebeslut Kvarnberget, 2023-03-27
3. Genomförandebeslut Kvarnberget, Tjänsteutlåtande, 2023-02-27

Ärendet

Genomförandebeslut för återställning av Kvarnberget efter Västlänkens byggnation togs upp i Exploateringsnämnden, 2023-03-27. Ärendet återremitterades efter yrkande av C, M, D, SD, S, V, MP med instämmande av KD. Svar på yrkandet begärdes ske i samråd med stadsbyggnadsnämnden. Exploateringsförvaltningen har nu tagit fram ett svar och skickat detta till stadsbyggnadsförvaltningen för remiss inför beslut i Exploateringsnämnden. Exploateringsförvaltningens svar har behandlats inom huvudprogrammet för Centralenområdet.

Beskrivning av ärendet

Beskrivning av ärendet utifrån från Exploateringsförvaltningens remissvar.

Bakgrund

När Götaleden färdigställdes 2005 var tanken att detta skulle möjliggöra för staden att närma sig vattnet. Dock lämnades den äldre trafikstrukturen kvar längs Packhuskajen, vilket innebar en fyrfilig, storskalig väg, innehållande två körfält för bil och två för kollektivtrafik, som i sin utformning fortfarande fungerade som en barriär mellan staden och älven.

För att kunna genomföra utbyggnaden av västlänkens Kvarnbergsetapp längs Packhuskajen, var man tvungen att ta bort hela den befintliga gatan och bygga en tillfällig gata vid sidan av västlänken i ett mer nordvästligt läge.

Staden har tagit över återställandeansvaret från Trafikverket efter västlänken och när västlänken lämnar området ska marken återställas. Staden vill dock inte att gatan ska återställas till den tidigare gatan och fyrfiliga barriären.

Staden har inom ramen för huvudprogrammet Centralenområdet i Älvstaden arbetat förvaltningsövergripande och samverkat kring en lösning av gatans läge som bedöms ge de bästa möjligheterna för framtida stadsutveckling. Flera varianter har testats, och även möjlighet till bebyggelse på Västlänkens tak har utretts. Den sammantaget bästa placeringen av gatan är huvudsakligen ovanpå västlänken. Resultatet finns sammanställt i den strukturskiss som är med i det uppdaterade stadsutvecklingsprogrammet 3.0 för Centralenområdet som nu pågår.

Placeringen av gatusektionen och dess uppbyggnad möjliggör inte en eventuell framtida spårvägsdragning, den så kallade Operalänken, längs sträckan.

Fortsatt stadsutvecklande arbete

Berörda förvaltningar, i första hand stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen, har för avsikt att fortsätta det stadsutvecklande arbetet för området Packhuskajen - Kanaltorget i en kommande planprocess. Gällande detaljplaner (från år 1864 - 1998) ger inte stöd för den önskvärda utvecklingen av området. En kommande detaljplanprocess bör inledas med ett tidigt skede som reder ut övergripande frågor och målkonflikter, exempelvis en förstudie eller ett planprogramsarbete för att övergå till att slutligt pröva möjligheter för exploatering och ytor för allmän plats.

Konsekvenser av att avvakta med återställningen

De stadsutvecklande förvaltningarna (inom huvudprogrammet för Centralenområdet) bedömer gemensamt att det inte är lämpligt att avvakta med återställning efter Västlänken till dess en ny detaljplan är framtagen. Att bygga ut boulevarden enligt förslaget skulle i stället utgöra ett första steg i stadsutvecklingen för området samt påbörja en process för att skapa kvaliteter och knyta staden närmare vattnet. Byggnationen av boulevarden frigör dessutom stora ytor som kan få en platsskapande, tillfällig användning i väntan på den framtida stadsutvecklingen i området. Att inte bygga ut boulevarden/gatan enligt förslaget skulle i stället innebära att området fortsatt under en lång tid var en stor impedimentyta bakom ett plank i ett av stadens mest centrala lägen.

Vad innebär genomförandebeslutet

Ett genomförandebeslut innebär att detaljprojekteringen fortsätter utifrån de framtagna principerna i trafikförslaget. I det fortsatta arbetet med utformningen av boulevarden ska exploateringsförvaltningen fortsätta samarbetet med stadsbyggnadsförvaltningen för att vidareutveckla trafiklösningarna så att det skapas möjligheter för en stadsgata med höga stadsqualiteter. Det kommer att finnas möjlighet att justera gatans dragning på någon mindre del av sträckan även efter det att det finns en framtagen detaljplan.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen delar bakgrundsbild och förslag till fortsatt arbete som exploateringsförvaltningen beskriver i sitt svar. Stadsbyggnadsförvaltningens tjänstemän har deltagit i arbetet med förslag till återställning av gatan, bland annat inom huvudprogrammet för Centralenområdet i Älvstaden.

Pågående och kommande arbeten inom området vid Packhusplatsen

Stadsbyggnadsförvaltningen vill lägga till att inom området mellan Operan och Stora Hamnkanalen pågår inte bara arbetet med västlänken delsträcka centralen utan även planering för gång- och cykelbro mellan Packhusplatsen och Lindholmen, det kommande kanalmursprojektet, förstudie för Operalänken, samt uppdatering av Stadsutvecklingsprogrammet för Centralenområdet 3.0.

Etapp Haga i västlänkenarbetet kommer också under en avsevärd tid framöver att på Packhusplatsen behöva ett etableringsområde och en tillfart till tunneldelen under Skeppsbron. Detta område bedöms idag kunna sträcka sig ungefär från hamnkanalen och upp till Postgatans förlängning. Detta innebär att man i denna del fortsatt måste ha kvar den tillfälliga gatusträckningen, under en något längre tid än resterande del av gatan, men att man strax norr om Postgatan och fram till Östra Hamngatan kan återställa och förlägga den nya sträckningen på den plats som ur ett övergripande perspektiv, inbegripet exploateringsmöjligheter bedöms vara det bästa läget.

Behov av planprocess samt tillfälliga åtgärder

Stadsbyggnadsförvaltningen delar även bilden av att ett helhetsgrepp över Kvarnbergsområdet behöver tas fram i form av en planprocess, för att göra en samlad bedömning och ange ett ställningstagande för utvecklingen av området. Detta för att säkra en sammanhållen stadsutveckling av området. Stadsutvecklingsprogrammet för Centralenområdet som är under uppdatering ger dock en tidig övergripande bild, en struktur för området, vilken bedöms fungera som grund.

Stadsbyggnadsförvaltningen ser positivt på att starta en planprocess för området. En planprocess tar cirka 2-3 år att genomföra och Stadsbyggnadsförvaltningen delar därmed bilden att en återställning inte helt kan avvakta en färdigställd detaljplan.

Stadsbyggnadsförvaltningen vill lägga till att fram till att planprocessen är genomförd och beslutad så bör det arbetas med tillfälliga platsskapande åtgärder på de ytor som ligger jämte gatans sträckning. Detta för att säkerställa en trygg och trivsamt miljö i väntan på slutligt beslut om användandet av marken.

Tidsperspektiv

Gång- och cykelbron är planerad att vara färdigställd cirka 2030/2031, med genomförande några år innan dess.

Kanalmursprojektet, aktuell del, inklusive sluss och skyddsportar är uppskattad att genomföras runt år 2030.

Återställningen av Kvarnberget, gatusträckning norr om Postgatan beräknas lämnas tillbaka årsskiftet 2023/2024, för återställning därefter.

Återställningen av Kvarnberget, gatusträckning söder om Postgatan är svår att säga när den ska vara genomförd, hör till västlänken etapp Haga.

En planprocess beräknas ta 2 - 3 år.

Att samköra en planprocess och en återställningsprocess i vissa delar skulle kunna vara möjligt om planprocess startas upp i närtid.

Styrande dokument

Stadsbyggnadsförvaltningen vill förtydliga vikten av att beakta styrande dokument som berör området. Det är även viktigt att fortsatt ha en kontinuerlig dialog kring strategiska avväganden samt platsens framtida användning och funktion i den fortsatta arbetsprocessen. Både avseende återställning, platsskapande och planprocess.

Det är positivt att placeringen av gatusektionen inte omöjliggör en framtida Operalänk och att reservat framtida spårväg i Göteborgs översiktsplan följs. I Målbild Koll2035 är sträckan utpekad för Citybuss, som är tänkt att trafikera i egna kollektivtrafikkörfält förberedd för spårväg. Enligt projektet kommer det vara relativt låga trafikflöden på den framtida gatan vilket inte motiverar egna busskörfält på sträckan ur ett framkomlighetsperspektiv. Stadsbyggnadsförvaltningen vill tydliggöra kollektivtrafikens starka framkomlighetsbehov i stråket vilket är viktigt att beakta framgent i projektet, vilket självklart måste vägas mot en eventuell barriäreffekt.

Det behöver säkerställas att det utpekade pendlingscykelstråket kan ansluta och knyta an på ett bra sätt till det övriga cykelnätet utanför planeringsområdet, så att sammanhållande stråk skapas. Läget för pendlingscykelstråket behöver studeras närmare i kommande arbete.

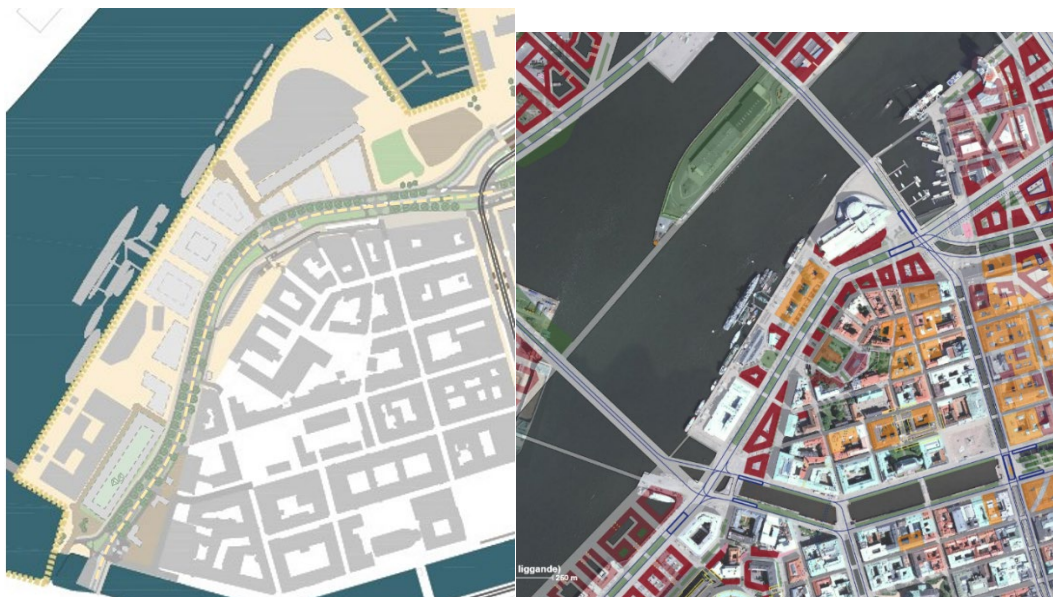
Göteborgs utvidgade innerstad

En gata i föreslaget läge, Figur 1, går i linje med Göteborgs utvidgade innerstad som har en huvudgata och möjlig kollektivtrafik mellan Stora Bommens Bro och Lilla Bommen, se Figur 2.

Figur 1, till vänster, Strukturskiss hämtad från arbetet med stadsutvecklingsprogrammet utökad/kompletterad med byggnader vid Operan, Packhuset och Hovrätten.

Illustrerade ytor för byggnation respektive allmän plats måste prövas i detaljplan.

Figur 2, till höger, Utdrag från Göteborgs utvidgade innerstad över Centralenområdet.

I Göteborgs utvidgade innerstad finns bebyggelse inlagd på östra sidan av gatan. I arbetet med framtagande av förslaget till gatusträckning så har möjlighet till bebyggelse på västlänkens tak utretts och konstaterats vara problematiskt på grund av bärighet på västlänkens tak.

Framtida exploateringsmöjligheter studeras i planprocessen. Vissa delar av föreslagen bebyggelse i Göteborgs utvidgade innerstad kan komma att bli aktuell som en framtida exploatering. Detta behöver studeras i planprocessen och vägas mot alla intressen på platsen inklusive kulturmiljö.

Stadsbyggnadsförvaltningen har uppfattat det som att gatans dragning, i återställningsförslaget, i huvudsak är angiven utifrån en mittlinje som utgångspunkt och att gatans sektionsmått kommer vid anläggandet/återställandet, att kunna anpassas till den framtida trafikeringen där både fordonstrafik inklusive kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik finns med i planeringen. Det har även uppfattats att plats för en eventuell framtida operallänk också medges inom den tänkta sektionen/sträckningen.

Vad innebär genomförandebeslutet

Stadsbyggnadsförvaltningen önskar att innebörden av genomförandebeslutet förtydligas ytterligare inför Exploateringsnämnden.

Bland annat bör det tydliggöras om genomförandebeslutet innebär gatans dragning utifrån placering/sträckning och inte gatusektion och innehåll avseende trafikslag.

Stadsbyggnadsförvaltningen vill återigen lyfta vikten av att genomförandet av återställningen av Kvarnbergets fortsatta arbete ska ske i nära dialog med stadsbyggnadsförvaltningens tjänstemän.

Stadsbyggnadsförvaltningen stödjer remissförslaget och lämnar det, tillsammans med tjänsteutlåtande, till Exploateringsförvaltningen för nämndbeslut.

Henrik Kant

Karoline Rosgardt

Stadsbyggnadsdirektör

Tf. Avdelningschef Detaljplan